

Granițele pentru nașterea Ungariei

Cuvânt introductiv

Precizăm că acest studiu a fost susținut în cadrul Cercului Deceneu și publicat în revista **Noi, Tracii**, 1988, nr.169. Este cuprins în lucrarea de grad în învățământ, Gheorghe Gavrilă Copil, **DACIA SECOLELOR IX-XIV. LITERATURA DACOROMÂNĂ VECHĂ ÎN CONTEXT ISTORIC ȘI CULTURAL EUROPEAN**, București, 1988, înregistrată la Universitate la nr. 633/29 VIII, 1988. Vezi mai multe în Cuvânt lămuritor la studiul **Când s-a tradus liturghia în limba dacoromână? Pe la 1100 sau în secolul XVII?**, Studii și cercetări de dacoromânică, Revista Academiei Dacoromâne, anul I, nr. 1, 2011, p. 355.

Între Menumorut-Arpad (Arpad moare în 907) și Ștefan I al Ungariei (997-1038), este un secol. Ce s-a întâmplat în acest secol? Istoricii noștri nu ne spun, deși este vorba de contextul istoric european al statelor medievale românești, implicit de istorie românească.

Aceeași situație se repetă și cu sec. XI.

S-a strecurat, și în tratatele de istorie, o eroare regretabilă. Panonia, teritoriul în care au migrat ungurii în 896, este la vest de Dunărea Mijlocie (aproximativ jumătatea de vest a Ungariei de azi). Acest adevăr este cuprins, în străinătate, în tratatele sau capitolele consacrate Evului Mediu, situație reliefată și în hărți, fără nici o excepție. Extinderea Denumirii de Panonia este târzie. În sec XIX pătrunde în unele cărți de istorie. E preluată astfel, din nebăgare de seamă, de istoricii noștri. Așa și Constantin C. Giurescu în **Istoria Românilor**, I, București, 1975, vorbește și exact despre Panonia și inexact (...”prin pasul Vereczke- Poarta Rusiei-și pătrunse în câmpia panonică ocupând orașul Mukacevo”-p.201. “De altfel <<blaci>>sau români nu sunt amintiți de notarul anonym numai în Transilvania, ci și în Panonia, adică în Câmpia Dunării și a Tisei”-p. 133), întreținând, bineînțeles fără intenție, confuzia, care ne face regretabile deservicii. Că românii (blacii, blahii, vlahii) trăiau și în Câmpia Tisei și în Câmpia Dunării, este un fapt știut, dar Panonia nu se întindea până în Transilvania, nu cuprindea Câmpia Tisei de la est de Tisa, nu cuprinde țările românești-acestea aveau granița de vest pe Tisa. Dar nici partea de vest a câmpiei Tisei, nu însemna Panonia. Ungurii, când au trecut Carpații prin trecătoarea Vereczke, pe la nord-vest de România, nu au ajuns în Câmpia Panonică, ci au mers spre Panonia.

Numai cunoscând bine istoria și civilizația vecinilor, vom ști și efectul constructiv sau distructiv în raporturile dintre aceștia și români. Așa, ungurii, înainte de a ajunge în Panonia, trăiau în corturi, erau fără căpătâi (Nestor, Povest vremennih let-Povestea vremurilor de demult), la fel trăind și între

896-955. Nu au adus nimic constructiv pe planul civilizației urbane și culturale, pe planul vieții sedentare (agricultură, etc.) din Dacia sec. XI-XIII. Dominanta civilizației ungurești se poate recunoaște în forța armată ca mijloc principal de asigurare a existenței materiale pentru întreaga comunitate.

GRANIȚELE PENTRU NAȘTEREA UNGARIEI

Sec IX-X: românii, germanii, ungurii

Este știut că ungurii au migrat din Asia, mereu spre soare apune. Drumurile tuturor migratorilor erau aceleași până la est de Nistru, pe teritoriul viitoarei Ucraine. De aici, având Dacia ca o adevărată placă turnantă, unii pătrundeau prin Dacia de răsărit și de sud-est (Basarabia și Dacia Pontică) spre Constantinopol. Alții, pe la nordul Daciei, spre Panonia și în continuare. Pe teritoriul viitoarei Ucraine aveau loc popasuri tipice, care, pentru migratorii ce treceau pe la nordul Carpaților, se repetau în Panonia. Acesta este și traseul ungarilor. Ajung în Panonia, pe la 896. În urmă, de unde răsărea soarele, rămâneau nenorociri și sărăcia, din cauza jafurilor, fiind știut că migratorii își asigurau cele trebuitoare existenței, în primul rând hrana, prin jaf. Conform direcției de înaintare, ungurii, din popasul panonic, își continuă incursiunile de jaf, ca de obicei, cu preponderență spre soare apune. Conform traseului, presărat cu popasuri, traseu de mii de kilometric, din Asia până în Panonia, după ce au adus țările de la vestul Panoniei la sărăcie, și-au continuat traseul spre vestul Europei, lăsând Panonia departe, în urma lor. Drumul spre vest, din popasul panonic, fără putință de negat, reiese atât din incursiunile de jaf ale hoardelor migratoare ungurești, popasul din Panonia fiind ca orice popas din Asia până în Europa, cât și din migrarea lor, în masă, pînă la Augsburg, pe râul Lech. Așa, ungurii pornesc în primul lor raid de pradă în Italia, în Lombardia și Veneția, în anul 899. În 908 sunt prădate Turingia și Saxa. În 911, 912, 913, 915 calamitățile pricinuite de unguri (maghiari) au loc în Bavaria, Franconia, Turingia, Suabia și Saxa. În 913 trec Rinul și pradă Lotaringia. În 917 ajung la Bale, pe care îl jefuiesc, apoi Alsacia și Lorena. În 918 incendiază portul Bremen. În 919 sunt semnați în Westfalia și apoi în Lorena. În 921 în Italia, în Brescia. În 922 sunt în Puille. În 924 intră iar în Saxa, de unde pornesc spre Italia și Burgundia. În drumul lor spre Lanquedec, au incendiat Pavia, patruzeci și patru de biserici, au jefuit Piemontul, au trecut Ronul, apărând în fața orașului Nimes... În 926 a venit din nou rândul Bavariei, Suabiei, Franconiei, Alsaciei, Lorenei. Verdumul e incendiat și regiunea Ardenilor pustii. În 933 îi găsim în Saxonia, unde în fața lui Henric I, duce de Saxonia, pierd două lupte. În 933 sunt lovite Burgundia, Italia, abia refăcute

de pe vremea precedentelor incursiuni. În 937 calamitatea maghiară (ungurească) se abate peste Bavaria, Suabia, Franconia, Lorena, Champagne, Berry, Bourgogne, Piemont, Lombardia, Toscana, Campania și Veneția. În urma maghiarilor rămân, ca de obicei, doar fum, ruine și jale. În 943 se pârjolește Italia, până la porțile Romei. Tot în 943 ajung în nord, până la Wels și Traun. În 948-949-950 au loc încercări nereușite de a pătrunde în Bavaria condusă și apărată de Henric, fratele lui Otto cel Mare. Henric îi respinge și îi urmărește până în Aquilea. Ungurii (maghiarii), după acest insucces, pătrund în Italia, Burgundia și Aquitania. În 954 maghiarii (ungurii) ridicați în masă, intră în Franconia și traversând-o, ajung la Rin și de aici la Lorena, Ardeni, Hainaut, Camabrai, Laon, Reims, Chalons, Bourgogne, Lombardia. În 955 pornesc iar spre vest într-un număr impresionant, adică toți câți erau, cu mic cu mare, cu femei cu tot. Datorită mulțimii lor, se credeau invincibili.

Hoardele migratoare maghiare (ungurești), este evident, în 954-955, se ridică în masă și pornesc spre nesfârșita lor bejenie, părăsind Panonia. Străbat teritoriul actualei Austrii, pătrund pe teritoriul actualei Republici Federale Germane, depășesc Münchenul, până la orașul Augsburg, pe râul Lech. Deci străbat un drum lung, dar cu aproximație aceeași distanță pe care o făcuseră migrând din Ucraina până în Panonia. Extrem de grăitor este și traseul, aceeași cale de nord, aceeași direcție, pe care migraseră din Ucraina, pe la nord de Dacia. Nu își abandonează traseul, având un singur sens, înainte, după soare apune.

La 10 august 955, în fața Augsburgului, pe malurile râului Lech, i-a înfruntat Otto cel Mare, care i-a strivit în așa măsură, încât retragerea celor care au scăpat cu zile a fost un dezastru. Conducătorul hoardelor a fost prins și a fost spânzurat, iar resturile hoardelor au fost urmărite până în Panonia. Otto cel Mare a stabilit marginile imperiului și a pus temelia Austriei de astăzi. Granița viitoare Austriei este totodată și granița de vest a viitoare Ungarii. În acest fel a scăpat Europa de la vestul Panoniei de coșmarul în care trăia de mai bine de o jumătate de secol. Dezastrul de la Lech a fost totuși salvarea ungarilor (maghiarilor). Lech i-a salvat de la pulverizare, fenomen petrecut cu hoardele avarilor, gepizilor, vandalilor. Ar fi prădat până ce sleiți și străini de spiritul European, ar fi dispărut din istorie.

Desigur, succesul migratorilor unguri în luptă se explică prin amenințarea hordei cu dispariția, din cauza foamei. Victoriile lor se explică și prin atacurile surpriză-satele și orașele nu se așteptau la apariția năvălitorilor în apropierea lor-dar și prin răspândirea groazei, în urma trecerii prin foc și sabie a populației de din afara zidurilor unor cetăți, deci fără apărare (despre astfel de victorii este vorba de cele mai multe ori). Atunci când europenii

și-au organizat preventiv apărarea, hoardele au fost zdrobite. După europeanizare, ungurii nu au mai reprezentat prin ei înșiși un pericol militar, mereu solicitând sprijinul armat al altora, după cum ușor se poate constata, sau când s-au nimerit singuri în luptă, fiind învinși.

Ungurii (maghiarii) vor rămâne, în urma dezastrului de la Lech, toată istoria lor, în umbra germanilor, cu o pronunțată notă de complexare. În urma barajului Germanic, de netrecut, la care se va adăuga creștinarea lor în masă, prin Roma, drumul spre vest, nesfârșitul drum spre vest, încetează. După Lech, ungurii au fost constrânși să se limiteze la produsele alimentare ale țăranilor traci din Panonia, ei înșiși grav afectați de așezarea ungarilor în Panonia. Acești traci sunt de același neam cu valahii din Dacia. Stămătorarea alimentară devine o adevărată criză alimentară. În secolul acesta, al X-lea, ungurii încă nu învățaseră să respecte deprinderea sfântă a autohtonilor, de a lucra pământul. Succesul în incursiuni, le asigurase, din mers, o viață îndestulătoare. Declanșează iar incursiunile tipice, în sensul invers, spre răsărit, spre țările medievale românești ale Daciei, țări vechi, de dinaintea migrării ungarilor în Europa. Cu regret amintim că Roma “catolică”, începând cu sec. al XI-lea, secolul rupturii religioase și definitive (?) cu Constantinopolul, a încurajat incursiunile ungarilor în direcția opusă, spre răsărit, în Dacia “ortodoxă”. Misionarii catolici au profitat de incursiunile ungarilor pentru a face misiune creștină în Dacia, țară în care creștinismul exista de o mie de ani, creind derută, uimire și în consecință o înstrăinare de Roma, respectiv de împotmolire de lungă durată în influența religioasă a slavilor, care se instalaseră între Dacia și Costantinopol, precum ungurii se insatlaseră între Dacia și Roma. Bineînțeles, agresiunea unguerească (maghiară) nu a făcut decât să mărească rezistența românilor, rezistență care s-a finalizat prin păstrarea autonomiei Transilvaniei ca țară românească de sine stătătoare.

Primele cronici ale cancelariei regale unguerești, repede pusă pe picioare de Roma, prin pătrunderea masivă între unguri a misionarilor creștini din partea Romei, mărturisesc fără echivoc granița de apus a românilor (valahilor). Țările românilor valahi, conduse de Menumorut și Glad, își aveau granițele de vest pe Tisa. În constelația țărilor Europei, apărea o țară nouă, Ungaria. După o perioadă de zbucium și de cumplite nenorociri, țările medievale românești din Dacia de vest scapă de sub presiunea noului stat ungar, se unifică și formează Principatul Transilvaniei. Acest principat este una din cele trei mari țări românești medievale ale Daciei, țară de sine stătătoare, așa cum a fost și țara vecină, Ungaria. E adevărat că la conducerea Transilvaniei au fost și unguri (maghiari), cum adevărat este că la conducerea Ungariei au fost și români, ba, la conducerea Ungariei cele mai multe familii domnitoare

au fost străine, dar așa ceva bineînțeles nu a modificat existența Ungariei ca stat, cum nici a Principatului Transilvaniei ca țară valahă de sine stătătoare. Astfel de situații au existat în lung și latul Europei medievale. Așa, după 1301, ungurii (maghiarii), istoviți, nu mai au conducători proprii, fiind conduși, timp de peste două sute de ani de către regi din familii străine, dar și mai târziu, cu intermitențe. Din 1526 Ungaria dispare ca stat sub turci și sub austrieci pentru patru sute de ani. Încercările ungarilor, din 1848 și 1867 de refacere a existenței lor statale au fost minate, de gravele ignorări ale mersului istoriei în ceea ce privește existența poporului român din Transilvania, existență din antichitate până azi. Ungaria reapare pe harta lumii în 1920, când poporul maghiar a înțeles că granițele lor statale au o legătură cu cele entice.

În trecut amintim, că aici în Ardeal a fost capitala reunificării țărilor românești, la 1600, într-un singur stat, ca pe vremea statului unitar, centralizat și liber al Daciei tracilor dacogeți, strămoșii neamului românesc.

II

Începutul istoriei ungarilor-896-955-se înțelege mai bine, dacă o privim în contextual țărilor de la vestul Panoniei.

Germania, Elveția, Franța, Italia

“...chaque année se livrèrent a des incursions jusque dans la region du Rhin. Ils détruisirent, relève Gibbon, le monastère Saint-Gall, en Suisse, ainsi que la ville de Brême. La grande époque de leurs incursions s'étend de 900 à 950. Ils firent en 938-939 un très gros effort, traverserent l'Allemagne entrèrent en France, puis passèrent les Alpes, pour rentrer chez eux par le nord de l'Italie”.

“La vigoureuse correction qu'Henri l'Oiseleur, roi élu d'Allemagne, puis Otton I, le premier empereur saxon, infligèrent aux Hongrois, inspire a ces derniers un certain respect pour civilization. Mais ce ne fut que vers l'an 1000 qu'ils se décidèrent a adopter la christianisme!” (H.G. Wells, Esquisse de l'histoire universelle, Payot, Paris, 1925, p. 324-325).

“Au avut loc de aceea o serie de năvăliri pentru jaf pe teritoriul german, până când, destul de târziu, în secolul al X-lea, regii germanici, un Henric și un Otto de Saxonia, putură opune o rezistență victorioasă. De îndată ce ungurii aveau să fie respinși, tăindu-li-se pentru totdeauna calea spre Rin și Italia, ținuturi care se temeau în egală măsură de apariția lor, se ivi ideea de a pacifica pe acești barbari prin creștinarea lor, ori, mai curând, întrucât Bizanțul însuși începuse, cu unele succese, această lucrare, de a-i câștiga

pentru biserica Occidentului” (N.Iorga, Locul românilor în istoria universală, Editura științifică și enciclopedică, București, 1985, p.87).

În volumul “Istoria lumii în date” găsim următoarele precizări:

Francii de vest

913-Prima incursiune a maghiarilor în Lorena.

954-Atac al maghiarilor până în Reims.

Francii de est

900-901-Incursiuni ale maghiarilor în Bavaria; ei sunt înfrânți de markgraful Liutpold.

907, iul. 5. Bătălia de la Pressburg (Bratislava); armata bavareză este înfrântă de maghiari.

933, mart. 15. Bătălia de la Riade; ungurii, care atacaseră Saxonia și Thuringia, sunt înfrânți.

955, aug. 10. Bătălia de la Lechfeld; Otto cel Mare înfrânge decisiv pe unguri, care de la această dată, nu mai întreprind nici un atac în Germania; reînființarea **mărcii de est**, colonizată de bavarezi.

Peninsula italică și papalitatea

898-899. Lombardia și centru Italiei sunt prădate de maghiari.

926. Incursiunile maghiarilor, care ajung până la Roma.

Moravia Mare și Cehia

905-921. Domnia lui Vratislav I din dinastia Preysl în Boemia; respingerea atacurilor maghiare; Boemia rupe relațiile de vasalitate cu Germania

906. Invazia maghiarilor; statul Moravia Mare este distrus.

Ungurii

896-900. Așezarea ungarilor în Panonia sub conducerea lui Arpad.

900-968. Invazii în Europa (Bavaria, Saxonia, Italia, Franța, Imperiul bizantin).

906. Maghiarii atacă Marele cnezat morav, care, sub loviturile lor se destramă.

907. Moartea lui Arpad, întemeietorul primei dinastii ungare.

955, aug. 10. Bătălia de la Lechfeld; ungurii suferă o grea înfrângere din partea împăratului german Otto I cel Mare (Andrei Oțetea, Istoria lumii în date, Editura enciclopedică, București, 1969, p.66-68, 71, 75).

Dacă avem în vedere istoria ungarilor și a popoarelor de la vestul Panoniei, conform datelor obiective ale istoriei, prezentate în acest studiu, reiese cu claritate că maghiarii își avea centrul de greutate la vest de Dunărea panonică, incursiunile lor fiind, precum din Asia până în Panonia, spre soare apune. Din Panonia se ridică în masă, ca de obicei și pornesc tot spre soare apune, încât în a doua jumătate a secolului al X-lea îi găsim în Germania, la

Lech, de unde, înfrânți de Otto cel Mare, sunt siliți să se reîntoarcă la vechiul lor popas de la vest de Dunăre, în Panonia.

Întoarcerea ungarilor din migrare, din Germania în Panonia, îi pun din nou, în răsărit, față în față cu românii. Pe Tisa întâlniseră barajul țărilor românești medievale. Rămâne edificator răspunsul pe care îl primiseră din partea voivodului român Menumorut (Țara românească de sub conducerea acestuia se întindea, spre vest, până la confluența Tisei cu Mureșul), răspuns confirmat de chiar cronicile ungurești: “Spuneți lui Arpad, ducele Hungariei, domnul vostru. Datori îi suntem, ca unui amic, cu toate ce-i sunt necesare, fiindcă e om străin și duce lipsă de multe. Teritoriul însă ce l-a cerut buneivoințe a noastre nu i-l vom ceda niciodată, câtă vreme vom fi în viață...Nici de frică, nu-i cedăm din pământ nici cât un deget...Această țară (moștenită) de la strămoșul meu...nimeni nu poate să mi-o smulgă din mâinile mele”(G. Popa Lisseanu, *Isvoarele istoriei românilor*, vol. I, *Anonymi Bela Notarii Gesta Hungarorum*, București, 1934, p. 91).

III

Așezarea ungarilor, cu centrul de greutate la Apus de Dunăre, începe prin desființarea imperiului morav și cucerirea Moraviei:

“**Soulevement des Slaves.** Tandisque l'empire carlovingien se voyait enhavi de trois cotes par les Sarrasins et les Northmans qui venaient piller ses provinces du sud, de l'ouest, et du nord, il était attaqué a l'est par les Sorabes, les Obotrites, les Bohémiens et les Moraves, peuples d'origine slaves, qui cernaient sa frontière orientale depuis les sources de la Save jusqu'a l'embouchures de l'Elbe. Soumis jadis par Charlmagne a la condition de tributaires, ces peuples n'avaient jamais perdu le souvenir de leur independence, et ce fut bien plutôt dans la pansée de la reconquérir que dans une esperance de butin qu'ils profiterent de la faiblesse de l'empire pour prendre les armes. Heureusement por la civilization de l'Europe, don't la victoire des Slaves aurait compromise l'avenir, les différents soulevements gu'ils tentèrent furent en général mal combines, et quoique leurs révoltes aient costamment occupé l'attention de Louis le Germanique, leurs enterprises isolées purent être facilement reprimées. Cependant la grande insurrection qui éclata en 869 eut des caracteres plus inquiétants que les précédents, parce qu'elle entraîna presque toutes les tribus slaves qui se trouvaient établies du Danube a la Baltique. Dan ce grand mouvement national, le premier role fut remplie par les moraves, contre lesquelles Louis le Germanique se vit obligé d'envoyer deux armées sous les orders de ses fils Charles et Carloman. Ces deux princes ravagèrent le pays, s'emparerent du roi Rastiz, qui fut condamné par la diète de Ratisbonne a perdre la vue (870),

et le remplacèrent par son neveu Zwentibald, qui, dès le début de la guerre, s'était rangé sous leurs drapeaux. Ce chef, qui devait le trône au parjure et la trahison, s'efforça de faire oublier l'origine de sa fortune, et consacra un règne de vingt-quatre ans (870-894) à constituer un puissant empire morave. Il vint à peine de forcer la diète de Forcheim à le reconnaître indépendant, quoique tributaire (874), lorsque la mort de Louis le Germanique (876), le partage des États de ce prince entre ses trois fils et la faiblesse de Charles le Gros favorisèrent ses projets d'agrandissement, et lui permirent de consolider fortement sa puissance. L'avènement d'Arnulf au trône de Germanie (889) contribua même à l'élévation de sa fortune, car le nouveau soulèvement des Slaves de l'Elbe et le voisinage menaçant des Hongrois déterminèrent Arnulf à conclure une alliance avec Zwentibald, dont il espérait s'assurer le dévouement en l'autorisant à faire la conquête de la Bohême pour la réunir à ses États. L'empire des Moraves atteignit alors son apogée de sa grandeur: il comprenait la Moravie actuelle, le Voigtland, la Misnie, la Lusace, le Brandebourg, la Poméranie, la Silésie, une partie de la Dalmatie et de la Pannonie. Mais cette grandeur était l'œuvre personnelle de Zwentibald, dont la mort, survenue en 894, fut pour l'empire qu'il avait fondé le signal d'une décadence rapide. Ses deux fils se disputèrent ses États, et leur querelle appela l'intervention d'Arnulf, qui envahit la Moravie et la couvrit de ruines. La mort d'Arnulf (899) suspendit les hostilités, et l'avènement de Louis l'Enfant semblait promettre aux Moraves une longue paix, lorsque un nouveau fléau vint fondre sur eux. Les Hongrois, qu'Arnulf, irrité autrefois contre Zwentibald, avait chargés du soin de sa vengeance (893), n'oublièrent pas la route de la Moravie: dix ans plus tard ils rentrèrent pour leur propre compte (904), et trouvèrent d'utiles auxiliaires dans les Bohémiens, qui saisirent cette occasion de secouer le joug que leur avait imposé Zwentibald. Arpad, le chef des Hongrois, assiégea Soubor dans la ville de Niétra. "Ce prince, qui fut le dernier roi des Moraves, tomba au pouvoir de l'ennemi, après une courageuse défense, et périt attaché au gibet sur la montagne qui porte encore son nom (904). De lors, les populations qui habitaient entre le Wag et la Morava s'empressèrent de livrer des otages aux vainqueurs, en gage de leur fidélité tributaire. Sur la rive droite de la Morava, les Bohémiens restèrent les maîtres, de sorte que cette rivière sépara ces deux peuples que venait de rapprocher une suite de révolutions. D'un débris de l'empire morave se forma bientôt après un margraviat dépendant de la Bohême, qui eut Radislav pour fondateur. Telle fut l'origine du marquisat de Moravie".

Invasion des Hongrois en Germanie et en France. La destruction de l'empire des Moraves fut un malheur que l'Europe eut bientôt à déplorer: sa

chute ouvrit aux Hongrois les portes de la Germanie, qu'il aurait pu couvrir contre les hordes asiatiques.

“Les Hongrois, dit Koch, peuple turc au tatar, après avoir demeuré longtemps dans la Baschkirie, au confluent de la Kame et du Volga et vers les sources du Yaik, s'étaient fixés dans les contrées qui sont situées entre le Dniester, le Dniéper et le Don. Ils y restèrent pendant quelques siècles, sous la dépendance des Khazares, autre peuple turc qui dominait sur Crimée et sur les pays qui s'étendent au nord du Pont-Euxin et de la mer Caspienne. Poussés enfin par les Patcheneques, leurs voisins, ils tournèrent du côté de l'Occident, et, sous la conduite d'Arpad, leur chef, ils se rapprochèrent de la Teiss et du Danube vers l'an 889. Arnulf les employa comme troupes auxiliaires, et les troubles qui suivirent la mort de Zwentibald leur facilitèrent les moyens de s'emparer de toute Panonie”.

Cette province, où les Hongrois devaient bientôt fonder un puissant empire, ne fut d'abord pour eux qu'une terre de campement, d'où ils s'élancèrent au pillage de la Germanie, de l'Italie et de la France. Vainement les Germains essayèrent de leur fermer le passage; deux batailles perdues par leurs armées aux environs d'Augsbourg (901-907), ouvrirent aux barbares la Bavière, la Souabe et la Franconie, et Conrad Ier (911-919) ne parvint à les éloigner momentanément que par la promesse d'un tribut qui fut payé pendant près de trente ans, et qui cependant ne les empêcha pas d'envahir la Saxe sous le règne de Henri Ier Oiseleur (924). Ce prince leur acheta une trêve de neuf ans, mais il en profita pour préparer à la guerre, et lorsque les Hongrois reparurent, il les battit à la grande journée de Mersebourg, qui leur coûta quarante mille hommes (933). Vingt-deux ans plus tard, ils revinrent se mêler aux divisions qui déchiraient l'Allemagne: mais ils trouvèrent dans Othon le Grand un prince héroïque qui les atteignit dans les plaines d'Augsbourg, où il effaça les deux défaites dont ce lieu avait jadis été le théâtre par une grande victoire qui assure définitivement la tranquillité de la Germanie, et qui fit subir aux Hongrois le tribut qu'ils imposaient naguère (955).

Avant que cette terrible défaite n'eût dégoûté les barbares de la vie nomade et ne les eût déterminés à embrasser les habitudes de la vie sédentaire, l'Italie et la France avaient eu à subir leurs devastations. Ils pénétrèrent en Italie pendant que le roi Béranger lutait contre les rivaux qui lui disputaient la couronne, et, favorisés par l'anarchie qui désolait le pays, ils ravagèrent la Lombardie, incendièrent Pavia (924), dévastèrent Crémone. Poursuivant bientôt vers l'Italie méridionale, ils s'avancèrent jusqu'à Capoue et Otrante, et, après avoir campé sur les ruines de la colonie sarrasine du Garigliano, ils rançonnèrent les moines du Mont-Cassin (937). La France ne pouvait

manquer de tenter avidité: ils y entrèrent a la fois par les Alpes et par le Rhin. Apres avoir franchi plusieurs fois ce fleuve a Worms, on les vit saccager les bords de l'Aisne (926) s'avancer jusqu'a l'Océan, et porter la desolation dans le Berry et dans la Touraine (937). En meme temps les hordes qui avaient ravage l'Italie entrèrent dans la vallée de Rhon, ruinerent la ville de Nimes, qui avait essayé de leur resister, changerent en un désert les rives de la Garonne, et elles se préparaient a franchir les Pyrénées lorsqu'elles furent arrêtées par le comte de Toulouse, Raymond Pons, qui les extermina (925). Quelques bandes de Hongrois réussirent bien encore a pénétrer en France, mais elles furent repoussées, et la masse de la nation, épouvantée par la défaite d'Augsbourg, se résigna a rester dans ses cantonnements sur les deux bords de la Theiss. Bientot ce peuple, dont l'apparition avait jeté l'épouvante en Europe, dépouilla ses moeurs nomades pour s'attacher au sol, et mérita d'etre admis dans la grande famille européenne lorsqu'il eut embrassé le christianisme, a l'exemple de son chef Vaic, qui, sous le nom d'Etienne, fut le premier roi chrétien de Hongrie (1000), (Chevallier, Histoire du Moyen Age, Paris, 1859 (Cours complet d'histoire universelle, par Dottain, Chevallier et Todier, deuxième partie) p. 272-275.

Deci:

1. L'empire de Moravie...il comprenait une partie de la Dalmatie et de la Pannonie. (E vorba de acea parte care unește Moravia cu Dalmația).
 2. Poussés enfin par les Petchéneques, leurs voisins, ils tournèrent du coté de l'Occident, et, sous la conduite d'Arpad, leur chef, ils se rapprocherent de la Teiss et du Danube vers l'an 889.
 3. Arnulf les employa comme troupes auxiliaries, et les troubles qui suivirent la mort de Zwentibald leur faciliterent les moyens de s'emparer de toute Pannonie.
 4. La destruction de l'empire des Moraves fut une malheur que l'Europe eut bientôt a déplorer: sa chute ouvrit aux Hongrois les portes de la Germanie, qu'il aurait pu couvrir contre les hordes asiatiques.
 5. Cette province, ou les Hongrois devaient bientôt fonder un puissant empire, ne fut d'abord pour eux qu'une terre de campement, d'où ils s'élancèrent aux pillages de la Germanie, de l'Italie et de la France.
 6. Apres avoir fait au dixième siècle l'épouvante de l'Europe, les Hongrois avaient fini par fixer au milieu de la plaine marécageuse qu'arrosent Danube et Theiss (id. p.805).
- Ceea ce exclude cu desăvârșire:
7. La masse de nation, épouvantée par la défaite d'Augsbourg, se résigna a rester dans ses cantonnements sur les deux bords de la Teiss.

Este evident că, 1. o parte din Panonia (dintre Moravia și Dalmația), 2. s-au apropiat de Tisa și de Dunăre, 3. toată Panonia, 4. căderea Imperiului Morav deschide unghiurile porțile Germaniei, 5. această provincie (Panonia), loc de popas pentru unguri, din care, aceștia, se năpustesc la jaf în Germania, 6. au sfârșit prin a se așeza în mijlocul câmpiei pe care o udă Dunărea și Tisa,

Nu este tot una cu:

7. cele două maluri ale Tisei.

...“la masse de la nation, épauvantée par la defaite d'Augsbourg, se résigna a rester dans ses cantonnements sur les deux bords de la Theiss”...”masa națiunii înspăimântată de înfrângerea de la Augsburg, se mulțumi să rămână pe malurile Tisei”. Dar ea se afla la Dunăre și încă în partea de vest a Dunării, în Panonia, cum afirmă clar Chevallier, în textul citat. Scăparea lui Chevallier este evidentă. Formularea corectă este: la masse de la nation, épauvantée par la defaite d'Augsbourg, se resigna a rester dans se cantonnements sur les deux bords du Danube. Cuvintele “se resigna a rester” sunt extreme de grăitoare. “Să rămână unde erau, în Panonia. S-au resemnat, n-au avut încotro din cauza neașteptatei victorii a germanilor. Fără victoria de la Augsburg masa națiunii maghiare nu s-ar fi resemnat, nu ar fi fost constrânsă să viețuiască în Panonia, respectiv pe cele două maluri ale Dunării, unde, din cauza lor și a migratorilor de dinaintea lor, viața era foarte grea. Iar împrejurimile fiind prădate, până adânc spre vest, se impunea un alt popas. Iar acest alt popas îl aleseseră adânc, în plină lume germană, în locuri mai prospere, încă nesărăcite.

Presupunem că formularea complet eronată în legătură cu masa națiunii maghiare care s-ar fi resemnat să rămână pe cele două maluri ale Tisei, a fost, într-un fel sau altul preluată în false tratate de istorie, mascate de o oarecare ținută academică. Dacă presupunerea noastră se va dovedi îndreptățită, acei care le vor descoperi își vor da seama de gravele erori din tratatele respective, deoarece în cazul acestor tratate s-a preluat în mod conștient o formulare greșită și tot în mod conștient a fost servită cititorilor, pentru a tulbura apele adevărului. Ba mai mult, idea din aceste formulări poate a proliferat și a ajuns să fie servită sub formă de citate, de la un tratat de istorie, la un alt tratat de istorie...Numai că nefericita formulare a lui Chevallier este anulată, după cum am văzut, de chiar textul lui Chevallier. A ignora acest text înseamnă a ignora adevărul istoric

Asupra locului unde s-au așezat ungurii, Panonia, există, în rândul istoricilor, un accord quasi general.

Dacă ar fi fost de o parte și de alta a Tisei, atunci centrul puterii lor ar fi fost pe Tisa, nu pe Dunăre. Pe Tisa ar fi venit nobilii germani și misionarii creștini trimiși de Roma, ca să le organizeze statul, iar Ștefan, regele

Ungurilor ar fi domnit aici, nu ar mai fi trebuit deci să atace locul peste care domnea, iar Dunărea Mijlocie nu ar fi făcut parte din Ungaria, în cel mai fericit caz ungurii ar fi ajuns până pe malul de est al Dunării, pe cel de vest fiind germanicii. Dar germanii, după bătălia de la Lech, nu avansează până pe Dunărea Mijlocie, ci numai până unde este partea de răsărit a Austriei de azi, teritoriul de la est de Austria și de la vest de Dunăre (Aproximativ jumătate din Ungaria de azi) unde își așezaseră ungurii centrul de greutate, fiind lăsat hoardelor maghiare. Ungurii se restabilesc aici „se resemnează să rămână”. Unde? Încă din sec X, capitala Ungariei era Székesfehérvár, în chiar centrul Panoniei, la nord-est de lacul Balaton. Aici își vor avea ungurii capitala până în 1361, de când vor avea o nouă capitală, Buda, pe malul de apus al Dunării. Buda va fi capitala lor până în 1541. Orașul Budapesta apare pe harta Europei abia din 1873 prin unirea Budei cu Pesta, localitatea de pe malul răsăritean al Dunării, an din care Ungaria are cea de a treia capitală, Budapesta. Extinderea vetrei pentru Ungaria ca țară, după cum se poate constata, se constituie și pe pământul de la răsărit de Dunăre, cu încetinitorul, în multă vreme. Drumul Ungariei pentru a deveni o țară de sine stătătoare, trece prin accederea ei la conducerea imperiului, alături de Austria, începând cu 1867. Atunci au greșit strategic, anexând unele popoare din cadrul imperiului, așa și Transilvania românilor. Anexarea a fost pulverizată după doar câțiva zeci de ani, dar politicienii unguri de tip imperial au intoxicat mentalul unor concetățeni, în legătură cu așa numitele teritorii pierdute. Boală grea, de care cu timpul se vor vindeca. Să menționăm că Buda este continuatoarea unei vechi așezări ce exista încă din antichitatea tracă și apoi traco-romană. Este vorba despre Aquincum, capitala Panoniei Inferior, adică a părții estice a Panoniei, respectiv din partea de vest a Ungariei de azi.

În trecut amintim că în Câmpia Dunării una din cele mai roditoare regiuni ale Europei-deși afectați de șederea temporară, aici, a hunilor, a avarilor, de constituirea Imperiului Morav, apoi de așezarea definitivă a ungarilor, țărani autohtoni, urmașii vechilor traci panoni, sunt primii pe care ungurii îi au ca model de urmat. Acești țărani panoni sunt de același neam cu locuitorii voivodatelor românești din vestul Daciei, cu care ungurii intră în conflict militar după pătrunderea lor la Dunăre.

Chevallier și-a publicat volumul de istorie la zece ani după Revoluția din 1848-1849. Eroarea flagrantă, formularea neatentă, prin care se confundă cele două maluri ale Dunării cu cele ale Tisei, nu este exclus să fie o scăpare, datorită atmosferei agitate create de către unguri în urma Revoluției din 1848-1849, în jurul nereușitei lor militare împotriva românilor. Situația ungarilor într-adevăr stârnea compasiunea. Din cei 900 (nouă sute) de ani de

când intraseră în istorie, erau în al patrulea secol de când fuseseră desființați ca stat de către turci și austrieci. Ungurii, îmbătați de succesele inițiale din cadrul Revoluției din 1848-1849, de eliberare a ungarilor de sub austrieci, se și văd stăpânii Europei în locul austriecilor și pun la cale anexarea statelor care făceau parte din Imperiul Austriac, printre care Slovenia, Croația, Principatul Transilvaniei și altele, state care își organizează de îndată rezistența armată. Poporul român (Principatul Transilvania), la pătrunderea ungarilor în Transilvania, se ridică la luptă armată pentru apărarea ființei sale naționale, pentru păstrarea statutului Principatului (Voivodatului) Transilvaniei, de țară de sine stătătoare. E vorba de un război dus de două națiuni, una de la vest de Tisa, alta de la est de Tisa, ceea ce nu e totuna cu locul în care “s-a resemnat să rămână”națiunea maghiară, ceea ce, repetăm, nu e totuna cu locul în care s-a format națiunea maghiară.

Falsul cu “masa națiunii maghiare”...care s-a resemnat să rămână în popasurile sale de pe cele două maluri ale Tisei”, deși cunoscut, am socotit că nu e rău să mai fie deconspirat.

Fixarea ungarilor la apus de Dunăre, în Panonia, este consemnată în mod firesc de istorici. Confuzia în lumea nespecialiștilor, poate surveni doar în cazul în care se scapă din vedere că Panonia este teritoriul dintre Dunăre și Alpi. La înlăturarea acestei confuzii se contribuie și dacă nu se ignoră că Moravia se află la nord de Panonia, mai exact la jumătatea de nord a jumătății de vest a Panoniei, respective la nord de Austria de azi. Este știut că ungurii pătrund în Panonia în locul Imperiului Morav în Agonie, pe care îl desființează definitiv, act pecetluit și prin ocuparea Moraviei.

...”Panonie, region a laquelle correspond aujourd'hui la la partie de la Hongrie qui est a l'ouest du fleuve”(G.H.Wells, Esquisse de l'histoire universelle, Payot, Paris, 1925, p.250.

“Panonie. Prov. De l'empire romain, riveraine du Danube au N. et a l'E, séparée par le Wienwald (mons Cetius) du Norique a l'O, par les Alpes Julennes de l'Italie au S. : elle correspond donc a la Hongrie occidentale avec la Slavonie et le N. de la Bosnie, et a l'E de l'Autriche, de la Styrie et de la Carniole. Le Pannoniens assez nombreux por mettre 100.000 hommes en ligne contre les Romains (La Grand Encyclopédie , tom vingt-cinqueeme, Paris).

“Peuple slave au long passé, les Slovènes occupant la partie sud-est des Alpes, la ou les monts hérissées et calacires des Alpes Juliennes et Saviniennes descendent vers les chaines dinariques et jusqu'aux plaines de Pannonie”...”Au cours de l'histoire, cette region, qui s'ouvre, au sud, sur l'Adriatique”...(Les Slovenes un peuple alpin de 1500ans, par Matjas Kmecl-

Le Courier, Mensuel publié en 32 langues par l'UNESCO, Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, février, 1987).

“Panonie (en lat. Pannonia). Geogr. anc. Contrés de l'Europe centrale, englobant au sud et à l'ouest du Danube une partie de l'Autriche, de la Hongrie et de la Yougoslavie actuelles”...(Larousse du XX-e siècle, tom cinquième, Paris, 1932)

“Panonia.1. Câmpia Panoniei, denumire dată câmpiei din cursul mijlociu al Dunării în Ungaria. 2. Provincia romană organizată în vremea împăratului August (27 î.e.n.-14 e.n.). Pe teritoriul dintre Alpi și Dunăre. Cuprindea teritoriul Ungariei, Austriei și Iugoslaviei de azi. Prin extensiune denumire dată vastei regiuni de câmpie din regiunea Dunării mijlocii, centrul puterii hunilor (sec.V), al avarilor (sec. 6-8). Ocupată apoi de unguri (sec.9-10) a devenit nucleul statului ungar”(Mic dicționar enciclopedic, ediția a II-a, Editura științifică, București, 1978)

“Moravia, regiune naturală în Cehoslovacia Centrală, la est de Boemia, între Cehia și Slovacia, traversată de Morava” (idem).

Panonia, în hărți-inclusiv în cele despre evul mediu-apare la vest de Dunăre, ceea ce iar exclude orice altă părere în legătură cu locul unde s-au stabilit ungurii în Europa Centrală.

IV

Orice posibilitate de a confunda cele două maluri ale Tisei cu locul unde s-au așezat ungurii-malul de vest al Dunării, apoi cele două maluri ale Dunării-este anulată și de documentația în legătură cu traseul migrării ungarilor spre Panonia și de raporturile dintre Arpad și Menumorut. Este vorba de **Gesta Hungarorum**, opera lui Anonimus, scrib regal oficial al Ungariei din sec. XII. Se impune totuși precizarea că Gesta Hungarorum este o cronică internă ungurească din sec. XI, care, fiind preluată de Anonimus, devine baza cronicii acestuia.

Documentația transmisă prin Anonimus este bogată în prezentarea unor evenimente, inclusiv în detalii. Orice alt traseu al migrării în afara celui relatat de Anonimus se exclude categoric, dacă avem respect față de documente. Un alt traseu, imaginar, nu ar avea nici un support documentar, fiind o simplă fabulație, o sfidare a documentelor. Această cronică, Gesta Hungarorum, de o inestimabilă valoare, ungurii au prețuit-o până acum ca pe o comoară. Că în secolul XX, între cele două războaie mondiale, pe vremea lui Hitler, mai ales, unele capete înfierbântate au sfidat documentele, granițele, popoarele, țările, este altceva. În Gesta Hungarorum există relatări de o claritate care exclude orice neînțelegere. Așa, în legătură cu solii trimiși

de Arpad: “În adevăr, trimișii lui Arpad, Usubun și Veluc, au trecut peste râul Tisa în vadul Lucy și, după ce au plecat de aici, venind în fortăreața Bihor, au salutat pe ducele Menumorut și i-au prezentat darurile, pe care ducele lor i le trimisese”... “Ducele Menumorut i-a primit însă cu bunăvoință și, încercându-i cu diverse daruri, a treia zi le-a cerut să se întoarcă. Totuși le-a dat răspuns zicându-le: Spuneți lui Arpad, ducele Hungariei, domnul vostru, datori îi suntem ca un amic unui amic, cu toate ce-i sunt necesare fiindcă e om străin și duce lipsă de multe”...

Trimișii lui Arpad au trecut pe malul de est al Tisei, la români. De la Dunăre până la Tisa este o mare distanță. Aceași distanță, cu aproximație, care există între partea de vest a Ungariei de azi până în teritoriile germanice (deci peste teritoriul Austriei de azi-Austria în vremea aceea încă nu exista). Hoardele maghiare se instalaseră în chiar teritoriul de azi de la apus de Dunăre. Aici vor rămâne timp de peste o jumătate de secol, până în 955, de când, în urma bătăliei de la Lech, progresiv vor începe să trăiască pe ambele maluri ale Dunării. Va trece un secol până când ungurii vor ajunge iar la Tisa-la începutul sec XI, când se vor izbi din nou de rezistența românilor. Răspunsul lui Menumorut: “Teritoriul însă ce l-a cerut bunăvoinței noastre nu îl vom ceda niciodată, câtă vreme vom fi în viață”-era viu în sufletele românilor. Nu l-au cedat, cât au fost în viață, iar fii lor, iar nu l-au cedat cât au fost în viață și tot așa din generație în generație. În fața primejdiei din sec. IX-XI, voivodatele românești s-a unit într-un singur mare voivodat (principat) românesc. Din anul 1111 există prima mențiune documentară a unui principat al Transilvaniei, Mercurius. Principatul Transilvaniei are, în vest, aceeași graniță, pe Tisa, ca și fostele voivodate românești conduse de Menumorut și Glad. Granița Principatului Transilvaniei, pe Tisa, este un fapt arhicunoscut, înafara oricărui echivoc. Este confirmat și în izvoarele străine. Așa, Hart. Schedel (1440-1514), istoric umanist din Nürnberg, în lucrarea sa Liber Chronicorum (1493), are o hartă în care Tisa este granița dintre Ungaria și dintre Principatul Transilvania. A se vedea harta atașată la sfârșitul acestui studiu-Transilvania la est de Tisa fl., Wurtzland, Sibenburg (Țara Bârsei), Walachia. (Marin Popescu-Spineni, România în izvoare geografice și cartografice. Din antichitate până în pragul veacului nostru, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978). Am ales acest autor, Hart. Schedel, din sec. XV-XVI, deoarece acum, în sec. al XV-lea și la începutul sec. al XVI-lea, Ungaria atinge maximul gloriei și puterii ei statale, din întreaga sa istorie. Granița de vest a Transilvaniei este pe Tisa, unde o aveau și voivodatele românești din sec. al IX-lea, înainte de migrarea ungarilor în Panonia. Faptul este extreme de grăitor. După cinci secole de vecinătate cu Ungaria, granița, pe Tisa, este fermă. Dacia antică de până la

Tisa își continuă existența și acum, impunându-se în conștiința europenilor, în timpul deplinei străluciri a statului vecin, Ungaria. În contextual acestor rânduri se impune să ne reamintim că țara noastră s-a numit Dacia, din antichitate, până în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când, în mod artificial, s-a impus numele de România, în urma unirii celor două mari țări românești, Moldova și Țara Românească. Desigur numele de Dacia coexistă alături de cel de România și azi și va dăinui și în viitor, deoarece noi românii suntem urmașii direcți, în chip neîntrerupt, a tracilor dacogeți din Dacia antică. Hotărârea reunificării celor trei principate românești, Ardealul, Moldova și Țara Românească, o luaseră conducătorii revoluției de la 1848-1849. Prima etapă se realizase în 1859 prin unirea Moldovei cu Țara Românească. Spre această unire a tuturor românilor într-un singur stat s-a îndreptat în mod inevitabil și celălalt principat românesc, Transilvania, care s-a aureolat prin robustețe, prin rezistență în vremuri de restriște, prin păstrarea ființei naționale, prin păstrarea graniței de vest a Daciei, în fața hunilor, avarilor și ungarilor. Prin unirea Basarabiei, Bucovinei și Ardealului cu Patria-Mamă, s-a împlinit unirea tuturor românilor într-un singur stat, pe teritoriul lor strămoșesc.

Gheorghe Gavrilă Copil

gheorghegavrilacopil@yahoo.com

tel . 0720127570 / 0245663428

www.noidacii.ro

